

مهندس محمدعلی نیکویی

دکتر علیرضا مهدویان

پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران در یک نگاه: بخش اول

در دنیای پیشرفته امروز، گام برداشتن در مسیر پیشرفت و توسعه بدون اتکا به پژوهش امری ناممکن است. مقدار بودجه‌های سالیانه‌ای که کشورها صرف پژوهش‌های علمی می‌کنند، نشانگر پذیرش اهمیت این موضوع در کشورهای گوناگون است. به طور کلی، مسئولیت انجام پژوهش برعهده موسسات پژوهشی است که آنها را با توجه به اهداف و مأموریت سازمانی، می‌توان به گروه‌های دانشگاه‌ها، موسسات آموزش عالی، پارک‌های علم و فناوری (مراکز رشد) و پژوهشگاه‌ها دسته‌بندی کرد. آموزش دروس علمی و تربیت دانشجویان در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری از وظایف دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی است، در حالی که اجرای پژوهش‌های کاربردی با هدف ایجاد فناوری و رفع نیازها، از اولویت‌های تحقیقاتی پژوهشگاه‌هاست. به همین دلیل بیشترین توجه صنعت در این حوزه، معطوف به این گونه موسسات پژوهش و فناوری است و پژوهشگاه‌ها می‌توانند به عنوان حلقه واسط پژوهش تا فناوری عمل کنند. در این سرمقاله و شماره‌های بعد به‌طور مختصر، هدف از تشکیل پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران به همراه گزارشی از وضعیت گذشته، حال و ترسیمی از آنچه پژوهشگاه می‌تواند در آینده به آن دست یابد، بررسی می‌شود.

پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران در سال ۱۳۶۵ با نام مرکز تحقیقات و توسعه علوم و تکنولوژی مواد پلیمری به منظور خودکفایی در علوم و مهندسی پلیمر در ساختمانی در خیابان فاطمی شهر تهران با تعداد محدودی از اعضای هیئت علمی و کارکنان شروع به کار کرد. با توجه به گسترش فعالیت‌ها و نیاز به مکانی مناسب برای اجرای پژوهش‌ها و نیز مساعدت‌های انجام شده توسط مسئولان وقت، در سال ۱۳۷۵ این مرکز با تغییر به نام پژوهشگاه پلیمر ایران در مکان فعلی به بهره‌برداری رسید. از سال ۱۳۸۱ پژوهشگاه پلیمر با تغییر نام و با نام فعلی آن یعنی پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران شناخته می‌شود. در حال حاضر، پژوهشگاه دارای سه معاونت پژوهشی، فناوری و توسعه منابع و مدیریت و چهار پژوهشکده پتروشیمی، علوم پلیمر، فرایند پلیمرها و مهندسی است که ۱۴ گروه پژوهشی پلاستیک، پلیمرهای زیست‌سازگار؛ پلی‌یورتان، الیاف و نانوپلیمرها؛ تبدیل گاز؛ رنگ، رزین و روکش‌های سطح؛ سامانه‌های نوین دارورسانی؛ سنتز مواد پتروشیمیایی؛ طراحی و ساخت؛ علوم پلیمر؛ کاتالیست؛ کامپوزیت؛ لاستیک؛ مدل‌سازی و کنترل فرایند و مهندسی پلیمریزاسیون به عنوان زیرمجموعه‌های این پژوهشکده‌ها محسوب می‌شوند. از مهم‌ترین گروه‌های ستادی دیگر پژوهشگاه می‌توان به واحدهای امور پژوهشی و تحصیلات تکمیلی، اداره نشر، آزمایشگاه‌های مرکزی و مرکز رشد فناوری پلیمر اشاره کرد.

با توجه به گذشت ۲۸ سال از تاسیس این مرکز، ارائه آماری از دستاوردها و تحلیل آنها می‌تواند بیانگر میزان دستیابی پژوهشگاه به اهداف خود باشد.

اهم دستاوردهای پژوهشگاه تا نیمه اول سال ۱۳۹۳، را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- برخورداری از ۸۲ عضو هیئت علمی مجرب در حوزه علوم و فناوری پلیمر (۱۲ استاد، ۱۹ دانشیار، ۴۱ استادیار و ۱۰ مربی)

- اجرای ۳۶۴ پروژه برون‌سازمانی (صنعتی)

- ثبت ۲۸۰ اختراع داخلی و ۹ اختراع بین‌المللی

- پذیرش و فارغ‌التحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری در رشته‌های علوم و تکنولوژی پلیمر و مهندسی فرایندهای پلیمریزاسیون در مقطع کارشناسی ارشد و مهندسی پلیمر در مقطع دکتری با آزمون سراسری سازمان سنجش آموزش کشور

- انتشار ۱۵۴۸ مقاله ISI، ۴۶۴ مقاله علمی-پژوهشی، ۱۳۲ مقاله علمی-ترویجی و ۲۶۶۹ مقاله ارائه شده در سمینارهای داخلی و خارجی

- انتشار ۵۲ جلد کتاب

- راه‌اندازی و تجهیز ۲۲ آزمایشگاه و ۱۱ کارگاه

- توسعه کتابخانه پژوهشگاه که در حال حاضر بالغ بر ۱۴۰۰۰ جلد کتاب تخصصی در آن موجود است

- ایجاد ۲ قطب علمی فرایند و پوشش‌های پلیمری و پلی‌یورتان

- انتشار ۴ نشریه Iranian Polymer Journal (با همکاری Springer و نمایه شده در ISI)، علوم و تکنولوژی پلیمر

(علمی-پژوهشی)، بسپارش (علمی-ترویجی) و Polyolefines Journal که همگی مورد تأیید کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور هستند.

- ارائه خدمات آموزش صنعتی و برگزاری دوره‌های آموزشی

- ایجاد و حمایت از مرکز رشد فناوری پلیمر به منظور حمایت از پژوهشگران و شرکت‌های دانش‌بنیان

در قسمت‌های بعد، دستاوردهای پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران به‌طور مشروح بیان شده و تحلیل خواهد شد.

- اطلاعات ارائه شده، بر اساس گزارش‌های سالیانه عملکرد پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران، ارسال شده به وزارت علوم،

تحقیقات و فناوری در سال‌های متمادی است.